

Pihenés és munka

Dolgos hétvége a Szaljut—6 űrállomáson

A szokásosnál 50 perccel később volt ébresztő szombaton a Szaljut—6 űrállomáson dolgozó nemzetközi űrexpedíció részére, mert a kísérleti programban szereplő feladatok teljesítése miatt pénteken este valamivel később mentek aludni is. Míg az állandó személyzet tagjai, Leonyid Popov és Valerij Rjumin a szombati, könnyített munka-

rendnek megfelelően viszonylag több szabad időt kapott — bár természetesen el kellett végezniük a berendezések ellenőrzését és a számukra igen fontos tornát, emellett néhány kísérletet is —, a látogatókra sok munka várt: az űrállomáson töltött napok alatt nem sok idő jutott pihenésre.

A munkarendben a Föld megfigyelése és filmfelvételek készítése szerepelt. Valerij Kubaszov és Farkas Bertalan napi programja mintegy féltucat kísérlet volt, főként az atmoszféra és a bioszféra vizsgálata terén. Az űrállomás lakói együtt ebédeltek és vacsoráztak, s együtt tartották meg televíziós riportjukat is.

Az atmoszféra és a bioszféra vizsgálata

A szovjet—magyar űrexpedíció szombati programjában szereplő „Bioszféra-M” program célja az érdekesebb földfelszíni képződmények és a természeti jelenségek tanulmányozása. E kísérletben az űrhajósok személyes döntésük, szabad szemmel végzett megfigyeléseik alapján készítenek kézi kamerájukkal színes fényképfelvételeket.

A „Bioszféra-M” program négy egységből áll. A „Kárpát” kísérletben geomorfológiai célból fényképezik a földfelszín meghatározott területeit — köztük a Kárpát-medencét; a „Metamor” kísérletben a geológiai határvonalak és törésvonalak területét, s az átalakulás szakaszában levő geológiai képződményeket (vulkánokat, fiatal medencéket, stb.) fényképezik; az „Oceán” kísérletben az óceánokról készítenek felvételeket: vizsgálják a partvonal alakulását, a nagy kiterjedésű óceáni örvényeket, a víz mozgását, tisztaságát, a pianctonfelhalmozódásokat; a „Ciklon” kísérlet célja pedig az űrkomplexumról megfigyelhető meteorológiai jelenségek (ciklonok, időjárási frontok) fényképezése.

A „Bioszféra-M” program keretében vizsgálni kívánt területekről és jelenségekről az űrhajósok térképvázlatokat és részletes leírást vit-

tek magukkal, ezeken belül azonban saját megfigyeléseik alapján szabadon választhatják ki a megfigyelési objektumokat. Farkas Bertalan és Valerij Kubaszov a többi kísérletnél is nagyobb kedvvel hajtja végre ezt a programot, hiszen — mint az eddigi rádiókapcsolatok során kiderült — mindkettőjük kedvenc foglalatosságai közé tartozik a földfelszín megfigyelése és fényképezése.

A Szojuz—36 űrhajósi szombaton is folytatják a légkör kutatását. E célt szolgálja a „Polarizáció-1” és a „Polarizáció-2” kísér-

let — mindkettő a navigációs feladatok végrehajtásához kapcsolódik.

A navigációs optikai készülékek által végzett mérések adatai attól függően változnak, hogy az űrhajó milyen távolságban repül a Földtől, s hogy az adott térségben milyen a légtér állapota.

A „Polarizáció-1” kísérlet célja a különböző atmoszferikus helyzetek hátságainak kutatása azokon a pontokon, ahol a napfényt a Föld különböző szögek alatt tükrözi. A kísérletet az űrhajósok polarizációmérő-eszköz segítségével hajtják végre.

Bajkonur jubileuma

Ünnepségeken emlékeznek meg a hét végén a világ-szerte ismert szovjet űrrepülőter és lakóvárosa fennállásának 25 éves jubileumáról. A kazah sztyeppe mélyén negyedszázaddal ezelőtt készültek el az űrrepülőter első létesítményei.

Az űrrepülőter lakóvárosa negyedszázados jubileumát méltón ünneplik meg. A lakótelep középpontjában érdekes új emlékművet állítanak: a Szojuz-típusú űrhajók hordozó rakétájának makettjét, a rá szerelt űrhajóval a szállítóeszközzel. Az ünnepségeket a város stadionjában rendezendő gyűlés tartja be.

Összehangolt mérések

Koordinációs központ Pécen — Mi a feladata?

A Földmérési Intézet pécsi kozmikus geodéziai obszervatóriuma egyik részlegének tevékenysége szorosan kapcsolódik az űrhajósok programjához. Az erőforrás-kutatási csoport a felolvasó mindazoknak a méréseknek, amelyeket az ország különböző kijelölt térségében az űrhajó legénységével együtt végeznek el a Földön és a levegőben. Ők koordinálják az ország más intézményeiben folyó, s va-

lamilyen szállal az űrkutatás népgazdasági hasznosításához kapcsolódó munkát. Így állandó kapcsolatot tartanak többek között az Eötvös Loránd Tudományegyetem két tanszékével, a Magyar Almlami Földtani Intézettel.

Az obszervatórium 1976 óta működik Pécen, Pest megye váci járásában. Vezetője dr. Almár Iván csillagász, a fizikai tudományok doktora. Az intézményben dolgozó szakemberek négy esztende-

je részt vesznek nemzetközi programokban, kozmikus geodéziai feladatokat teljesítenek, elsősorban mesterséges holdak megfigyelésével.

A magas színvonalú kutatómunka korszerű felszereléseket igényel. Az SGB-jelű nagy távcsőre szerelt Interkozmosz lézer-radar berendezéssel például egy 2800—3000 kilométer távolságra lévő mesterséges hold helyzetét körülbelül egy méter pontossággal határozhatják meg.

Az erőforrás-kutatási csoport 1978 óta foglalkozik távérzékeléses adatok — úrfelvételek — földolgozásának előkészítésével. Ilyen adatokat korábbi űrrepüléseket követően már kaptak. Most a szovjet—magyar űrhajós legénység közreműködésével rendkívül jelentős mértékben gyarapodik a hazánkra vonatkozó tudományos mérések és megfigyelések halmaza.

A Pécre érkező adatok feldolgozása az űrhajó Magyarországra vonatkozó programjának befejeztével kezdődik meg. Ez természetesen sokszorta több időt vesz majd igénybe, mint amennyi a magyar űrhajós utazásának tartama. A lehetséges eredmény azonban megéri a hosszas fáradozást, mert a már meglévő és a mostanakkal tovább gyarapodó mérési adatok haszna a tudomány és a gazdaság számára szinte felmérhetetlen.

Ünnepi könyvhét '80

Országos megnyitó Szegeden

Az ötvenegyedik magyar ünnepi könyvhét országos megnyitóját Szegeden rendezték meg tegnap, szombaton délelőtt. Több százan gyülekeztek a szemerkélő eső ellenére a Dugonics téren felállított pavilonok körül, a jubileumi szökőkút körüli könyvtéren. A megnyitási ünnepi eseményen ott voltak a könyvek fölött bábáskodó szervek vezetői, a kiadók, nyomdák, terjesztők képviselői. Részt vett a megnyitón a megyei pártbizottság képviselőjében dr. Sebe János osztályvezető, ott volt Török József, a városi pártbizottság első titkára, Szabó G. László, a megyei tanács elnökhelyettese, Papp Gyula, a városi tanács elnöke. Az ünnepi könyvhétet Garai Gábor Kossuth-díjas költő, az írószövetség főtákará nyitotta meg. A műsorban közreműködött a vasutas művelődési ház fúvószenekara és a Szegedi Nemzeti Színház művészei. Már az első napon nagy forgalmat bonyolítottak le a könyvtárak helyek, igen népszerűek a könyvheti kiadványok, különösen keresettek a helyi kötetek.

Az egyetemek központi épülete előtti könyvtéren Garai Gábor a könyv társadalmi szerepéről és életünkben betöltött társzerepéről is beszélt megnyitójában

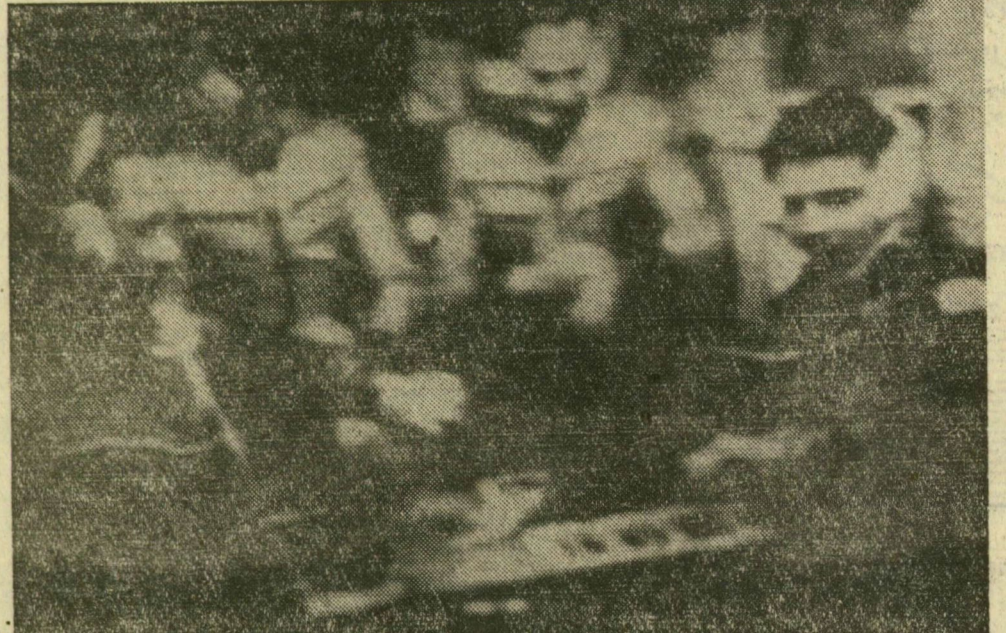

A könyvünnepre hazánkba érkezett külföldi írók küldöttsége a tegnapi napot Szegeden töltötte. A bolgár, lengyel, cseh, jugoszláv, NDK-beli, román, vietnami és szovjet íróvendégek részt vettek az ünnepélyes megnyitón, majd délután a TIT Kárász utcai klubjában anketon találkoztak magyar kollégáikkal

Nagy László felvétel

Három könyvkiállítás nyílt tegnap, mindhárom a szépség jegyében. A Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában dr. Lovász Kálmán, a Nyomdaipari Egyesülés elnöke nyitotta meg három dél-alföldi nyomda — gyomai Kner, békéscsabai Dürer és a Szegedi Nyomda — legszebb könyveiből válogatott kiállítást (képünkön). A Közművelődési Palota Kupola Galériájában a 25 éves Corvina 300 kötetét ajánlotta az érdeklődők figyelmébe a kiadó igazgatója, Szabó József. A szegedi Ifjúsági Ház pedig az elmúlt év legszebb könyveinek adott otthont

Az űrállomás vendégasztalánál Farkas Bertalan (képünkön jobbról) magyar ételekkel kínálja Kubaszovot, Rjumint és Popovot